Lähettäjä: Tutkivan journalismin yhdistys <tutkiva@gmail.com>
Lähetetty: keskiviikko 21. syyskuuta 2022 15.59
Vastaanottaja: Lakivaliokunta <Lakivaliokunta@eduskunta.fi>
Aihe: Tutkivan journalismin yhdistys ry:n lausunto lakivaliokunnalle avoimuusrekisterilaista.

Tutkivan journalismin yhdistys ry:n lausunto lakivaliokunnalle avoimuusrekisterilaista

Tutkivan journalismin yhdistys katsoo, että avoimuusrekisterin perustaminen on erittäin kannatettava toimenpide, mutta jää ehdotetussa muodossaan puolitiehen.

Merkittävin puute liittyy lain soveltamisalaan, sillä lobbarirekisterin pitäisi yhdistyksen näkemyksen mukaan kattaa koko valtionhallinto nyt ehdotetun eduskunnan ja ministeriöiden lisäksi.

Nykyesityksen mukaan avoimuusrekisterin ulkopuolelle jäisivät useat valtion virastot, kunnat ja hyvinvointialueet, jotka käyttävät merkittävää yhteiskunnallista valtaa. Tämä on ongelma, kun muistetaan Suomessa tehtävän paikallisella ja alueellisella tasolla huomattavan tärkeitä päätöksiä, joihin kohdistuu lobbauspainetta.

Onkin ensisijaisen tärkeää, että tulevaisuudessa avoimuusrekisterin soveltamisalan piiriä laajennettaisiin kaikille julkisen hallinnon tasoille, myös alueellisesti ja kunnallisesti. Tähän uudelleentarkasteluun tulee sitoutua aikarajalla, johon mennessä lain toteutumista ja kehitystarpeita on tarkasteltava uudelleen. Hyvin alkanut työ ei saa jäädä puolitiehen.

Yhdistys on myös huolissaan siitä, että lakiehdotuksessa esitetty harva päivitystahti (kahdesti vuodessa) uhkaa johtaa siihen, että ajankohtaiset poliittiset kysymykset ja lyhyellä aikataululla tehdyt päätökset käyvät ilmi lobbausrekisterissä jopa puolen vuoden viipeellä.

Toisaalta riskejä on myös pitkän aikavälin tiedonsaannissa: On pidettävä huolta siitä, että 10 vuoden säilytysajan jälkeen avoimuusrekisterin tiedot edelleen helposti löydettävissä sellaisessa koneluettavassa muodossa, jota toimittajien on kohtuullisella vaivalla mahdollista niitä käsitellä ja tarkastella.

Rekisterin uskottavuutta lisäksi nakertaa se, että sen vaatimusten laiminlyönnistä ei sanktioida lobbaajaa. Ilmeisenä riskinä on, että lobbaajat eivät tunnollisesti täytä vaadittuja tietoja, jos velvotteiden laiminlyönneistä ei seuraa rangaistusta.

Yhdistyksen puolesta,
-Ville Eklund
pj, Tutkivan journalismin yhdistys